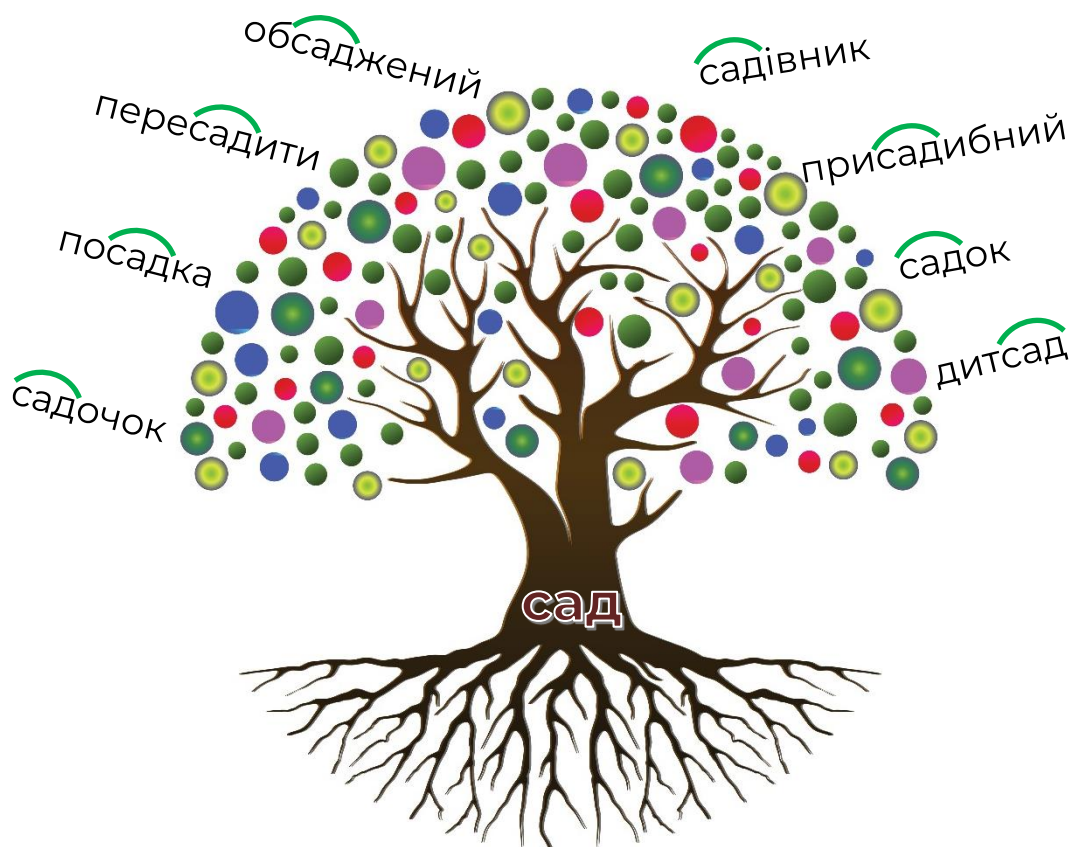

Значущі частини слова. Корінь слова. Спільнокореневі слова та форми слова

Слова складаються із найменших значущих частин (морфем): префіксів, коренів, суфіксів і закінчень. **Закінчення** — це змінна частина слова. **Основа слова** — це все слово без закінчення.

Корінь — це головна значуща частина слова, яка містить спільне значення всіх споріднених слів. Слова з однаковим коренем ще називаються спільнокореневими: **сад**, **садок**, **садівник**. Щоб знайти в слові корінь, треба дібрати і зіставити кілька спільнокореневих слів. Спільна частина й буде коренем.

Спільнокореневі слова — це слова, які мають спільний корінь, але різні лексичні відтінки, належать або до однієї, або до різних частин мови, як от: **сад** – **присадибний** – **пересадити**. **Зверніть увагу!** Слова **міст** і **місто** хоч і мають спільний корінь, однак не є спільнокореневими, бо значення слів абсолютно різні.

МІСТ

МІСТО

Багато коренів змінюють свій звуковий і буквенний склад унаслідок чергування голосних і приголосних, але значення коренів при цьому не змінюється, як-от: *око, заочний* або *сік, сочок* — слова з тим самим, але видозміненим коренем.

Префікс стоїть перед коренем, утворює нові слова (*засадити, відсадити, пересадити*).

Суфікс стоїть після кореня і служить для утворення нових слів. Він, як і префікс, додає слову додаткового відтінку (*садок, садочок, садівник*).

Форми слова — це зміни слова за відмінками, числами, родами чи особами.

Н.в. сад□	садити
Р.в. саду	я саджу
Д.в. саду (-ові)	ми садимо
З.в. сад□	ти садиш
О.в. садом	ви садите
М.в. (у) саду	він садить
Кл.в. саде	вони садять

Практичні завдання

1. Розподіліть слова на дві групи: а) спільнокореневі слова; б) синоніми. Позначте в кожному слові корінь.

Дорога, траса, подорожник, шосе, доріжка, подорож, путь, подорожувати, шлях, подорожній.

ДОРОГА

Спільнокореневі

Синоніми

_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

2. Доберіть форми слова та спільнокореневі до запропонованих слів.

ЛИСТ

Форми слова: _____

Спільнокореневі: _____

СНІГ

Форми слова: _____

Спільнокореневі: _____

3. Серед споріднених спільнокореневих слів знайдіть зайве слово і закресліть його:

► гора, узгір'я, гірка, горе, гірський;

- ▶ мішок, мішечок, мішати, мішковина, мішковий;
- ▶ живий, жити, жнива, життя, життєвий;
- ▶ будинок, будувати, будівельник, будильник, будівля, прибудов.

Запишіть слова *нічний, нічка, вночі, переночувати, ніченька* і розберіть їх за будовою.

4. Виконайте навчальні ігри:

- ◆ Гра «Корінь слова»: [Корінь слова \(learningapps.org\)](http://learningapps.org)
- ◆ Гра «Спільнокореневі слова»: [Спільнокореневі слова та форми слова \(learningapps.org\)](http://learningapps.org)
- ◆ Гра «Спільнокореневі слова. Форми слова»: [Будова слова. Закріплення - 1. Спільнокореневі слова. Форми слова. \(learningapps.org\)](http://learningapps.org)

Рекомендовані джерела

1. Вибери форми одного й того ж слова. URL: [Українська мова для 5 класу: завдання та тести онлайн - Learning.ua - Розрізняємо спільнокореневі слова та форми слова](http://learning.ua)
2. Вибери спільнокореневі слова. Яскравий тест! URL: [Українська мова для 5 класу: завдання та тести онлайн - Learning.ua - Добираємо спільнокореневі слова](http://learning.ua)